

Številka: 012-1/2024-2611

Ljubljana, dne 13.6.2024

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
gp.gs@gov.si

ZADEVA: Poročilo Komisije Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2023 – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi tretje alineje drugega odstavka 20. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19, 121/21 - ZJN-3B in 78/23 – ZOOR) in šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije se je seznanila s Poročilom Komisije Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2023.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Priloga:

- Poročilo Komisije Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2023

Prejmejo:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo,
- Komisija Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno,
- Ministrstvo za pravosodje,
- Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport,
- Ministrstvo za finance,
- Ministrstvo za notranje zadeve,
- Ministrstvo za infrastrukturo,
- Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo,
- Ministrstvo za naravne vire in prostor,
- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje,
- Ministrstvo za zdravje,
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,

- Inšpektorat Republike Slovenije za delo,
- Tržni inšpektorat Republike Slovenije,
- Inšpektorat Republike Slovenije za infrastrukturo,
- Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo,
- Inšpektorat Republike Slovenije za naravne vire in prostor,
- Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije,
- Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo,
- Finančna uprava Republike Slovenije,
- Generalna policijska uprava,
- Obalna sindikalna organizacija - KS 90,
- Združenje delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- mag. Katja Rihar Bajuk, generalna direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Damjan Mašera, vodja Sektorja za delovna razmerja in druge oblike dela, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

/

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

/

5. Kratak povzetek gradiva:

Komisija Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno (v nadaljnjem besedilu: komisija Vlade RS) je na podlagi tretje alineje drugega odstavka 20. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19, 121/21 – ZJN - 3B in 78/23 - ZOOR; v nadaljnjem besedilu: ZPDZC-1) dolžna Vladi Republike Slovenije poročati o izvajanju in učinkih ZPDZC-1.

Izvajanje in učinki ZPDZC-1 so vključeni v Poročilo o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2023 (v nadaljnjem besedilu: poročilo), ki ga je komisija Vlade RS sprejela na svoji seji dne 8. 5. 2024. Pri pripravi poročila so sodelovali organi, ki so člani komisije Vlade RS.

Poročilo zajema naslednja glavna poglavja (vsebina):

- uresničitev priporočil iz Poročila komisije Vlade Republike Slovenije za leto 2022,
- predpisi o odkrivanju in preprečevanju dela in zaposlovanja na črno v Republiki Sloveniji v letu 2023,
- nadzor po Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno,
- ugotovljene težave in predlogi rešitev,
- kadrovske in materialne razmere za delo,
- predvideni ukrepi za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno v letu 2024,
- drugi podatki,
- sklepne ugotovitve s priporočili.

Poročilo o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2023 vsebuje tudi prilogo, in sicer vsebinsko podlago za vnos poročila za Evropsko komisijo o opravljenih inšpekcijskih pregledih na podlagi 14. člena Direktive 2009/52/ES z dne 18. junija 2009 o minimalnih standardih glede sankcij in ukrepov zoper delodajalce nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L št. 168 z dne 30. 6. 2009, str. 24). Poročilo bo na podlagi navodil in novega informacijskega orodja

Evropske komisije oddano v elektronski obliki, zato navedena priloga predstavlja le vsebinsko podlago za vnos poročila v informacijski sistem Evropske komisije po zahtevah informacijskega orodja.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none">– nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja– razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna– razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
/				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene: /				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo: /				

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna: /**7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:**

Gradivo nima finančnih posledic.

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

NE

Pri pripravi gradiva sodelovanje javnosti ni potrebno.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

DA

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

NE

**Luka Mesec
MINISTER**

Priloga:

- kratka obrazložitev gradiva,
- predlog sklepa Vlade Republike Slovenije.

KRATKA OBRAZLOŽITEV GRADIVA

Komisija Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno (v nadaljnjem besedilu: komisija Vlade RS) je na podlagi 20. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19, 121/21 – ZJN - 3B in 78/23 - ZOOD; v nadaljnjem besedilu: ZPDZC-1) pristojna za določanje, usklajevanje in spremljanje področja preprečevanja dela in zaposlovanja na črno. Komisija Vlade RS enkrat letno pripravi poročilo o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno ter poroča o izvajanju in učinkih tega zakona Ekonomsko-socialnemu svetu, Vladi Republike Slovenije in Inšpekcijskemu svetu Republike Slovenije do konca junija naslednjega leta za preteklo koledarsko leto.

Izvajanje in učinki ZPDZC-1 so vključeni v Poročilo o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2023 (v nadaljnjem besedilu: poročilo), ki ga je komisija Vlade RS sprejela na svoji dopisni seji dne 8. 5. 2024. Pri pripravi poročila so sodelovali organi, ki so člani komisije Vlade RS.

Komisija Vlade RS je bila ustanovljena s sklepom Vlade Republike Slovenije št. 01201-5/2019/5 z dne 19. decembra 2019, spremenjena s sklepom Vlade RS št. 01201-4/2021/5 z dne 27. maja 2021, spremenjena s sklepom Vlade RS št. 01201-18/2022/4 z dne 28. septembra 2022 in spremenjena s sklepom Vlade RS št. 01201-18/2022/8 z dne 15. junija 2023. Komisija Vlade RS tako sedaj deluje v naslednji sestavi:

- mag. Katja Rihar Bajuk, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, predsednica komisije,
- Damjan Mašera, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, namestnik predsednice komisije,
- Urška Petrovčič, Ministrstvo za finance, članica,
- Igor Kovačič, Ministrstvo za pravosodje, član,
- Damjana Bokal, Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport, članica,
- Maja Javornik, Ministrstvo za notranje zadeve, članica,
- mag. Sonja Konestabo, Inšpektorat Republike Slovenije za delo, članica,
- mag. Andreja But, Tržni inšpektorat Republike Slovenije, članica,
- Janko Kosi, Inšpektorat Republike Slovenije za infrastrukturo, član,
- Tanja Varljen, Inšpektorat Republike Slovenije za naravne vire in prostor, članica,
- mag. Igor Kotnik, Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, članica,
- Katja Privšek, Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije, članica,
- mag. Mateja Kozlevčar, Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo, članica,
- Zinka Prunk, Finančna uprava Republike Slovenije, članica,
- Metka Meh, Finančna uprava Republike Slovenije, članica,
- Tomaž Nemanič, Generalna policijska uprava, član,
- Mitja Vukovič, predstavnik delojemalcev, član in
- Smiljan Škarica, predstavnik delodajalcev, član.

Na podlagi ZPDZC-1 in 14. člena Direktive 2009/52/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o minimalnih standardih glede sankcij in ukrepov zoper delodajalce nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L št. 168 z dne 30. 6. 2009, str. 24; v nadaljnjem besedilu: Direktiva) komisija Vlade RS vsako leto opredeli dejavnosti, za katere meni, da se v njih državljanji tretjih držav večinoma nezakonito zaposlujejo, in pripravi načrt inšpekcijskih pregledov. Vsako koledarsko leto pripravi tudi poročilo o opravljenih inšpekcijskih pregledih s tega področja (priloga poročila) in o ugotovitvah teh pregledov obvesti Evropsko komisijo do konca junija naslednjega leta za preteklo koledarsko leto. Poročilo bo na podlagi navodil in novega informacijskega orodja Evropske komisije

oddano v elektronski obliki, zato navedena priloga predstavlja le vsebinsko podlago za vnos poročila v informacijski sistem Evropske komisije po zahtevah informacijskega orodja.

Poročilo zajema naslednja glavna poglavja (vsebina):

- uresničitev priporočil iz Poročila komisije Vlade Republike Slovenije za leto 2022,
- predpisi o odkrivanju in preprečevanju dela in zaposlovanja na črno v Republiki Sloveniji v letu 2023,
- nadzor po Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno,
- ugotovljene težave in predlogi rešitev,
- kadrovske in materialne razmere za delo,
- predvideni ukrepi za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno v letu 2024,
- drugi podatki,
- sklepne ugotovitve s priporočili

ter prilogo:

- obvestilo za Evropsko komisijo (podlaga za vnos v informacijski sistem).

UGOTOVITVE S PRIPOROČILI

FINANČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE (FURS)

- FURS je v letu 2023 opravil 7.510 nadzorov dela in zaposlovanja na črno po ZPDZC-1, od tega 6.439 nadzorov na področju zaposlovanja na črno in 1.071 nadzorov dela na črno;
- delež nadzorov s kršitvami je znašal povprečno 30 %. Učinkovitost nadzorov je odvisna od vzroka opravljenega nadzora. Ker se na tem področju nadzori izvajajo v večjem delu po obravnavi prijav, je delež ugotovljenih kršitev v opravljenih nadzorih precej odvisen od tega, kako natančni so podatki v prijavah. Bistveno višji delež nepravilnosti se dosega v nadzorih, ki so ciljno usmerjeni in načrtovani po strategijah za področje dela in zaposlovanja na črno. V obdobju od 2017-2023 znaša povprečna učinkovitost le-teh 75 %;
- prejme največje število prijav s področja dela in zaposlovanja na črno. V letu 2023 je bilo iz naslova dela, zaposlovanja in oglaševanja prejetih prijav zoper 2.663 zavezancev, od tega 1.412 (53%) prijav za delo na črno, 953 (36%) v zvezi z zaposlovanjem na črno in 298 (11%) iz naslova nedovoljenega oglaševanja;
- je v prekrškovnih postopkih obravnaval 2.396 prekrškov po ZPDZC-1, v zvezi s katerimi je bila storilcem izrečena globa v skupnem znesku 5.123.780 evrov in 455 opominov. Največji delež izrečenih glob (92%) se nanaša na kršitve iz naslova zaposlovanja na črno. Zoper storilce prekrška je bilo vloženih 8 obdolžilnih predlogov;
- je v letu 2023 podal 3 kazenske ovadbe zaradi suma storitve kaznivega dejanja zaposlovanja na črno po 199. členu KZ-1 in 30 kazenskih ovadb zaradi kaznivega dejanja kršitve temeljnih pravic delavcev po 196. členu KZ-1;
- je z nadzori ugotovil nezakonito zaposlovanje državljanov tretjih držav pri 62 delodajalcih, za skupno 84 državljanov tretjih držav. Kršiteljem je bila izrečena globa v višini 346.000 evrov;
- ugotavlja, da so izvajalci osebnega dopolnilnega dela za leto 2023 prijavili oz. napovedali skupno 2.141.532 evrov prihodkov, kar predstavlja za 1,2 % nižji prihodek v primerjavi z letom 2022. Za leto 2023 je bilo pridobljenih 14.663 vrednotnic za osebno dopolnilno delo;
- sodelovanje med inšpekcijskimi organi ocenjuje kot uspešno, saj je tudi v poročanem letu bilo izvedenih več koordiniranih akcij. Vzpostavljene pa so bile tudi druge oblike sodelovanja z inšpekcijskimi službami in drugimi organi državne uprave, kot so izmenjava podatkov in informacij.

FURS preprečevanju dela in zaposlovanja na črno namenja velik del aktivnosti. Zaradi specifične delovnega časa mobilnih oddelkov (24/7/365), ki opravijo največji delež teh nadzorov, se zagotavlja

stalno prisotnost na terenu in s tem pokritost nadzora in odkrivanje kršitev v času, ko zavezanci ne pričakujejo nadzora. Tovrstni nadzor oz. prisotnost pooblaščenih oseb na terenu ima pomemben preventivni učinek in vpliva na višjo raven prostovoljnega izpolnjevanja obveznosti.

Osnovni namen nadzora ni kaznovanje in izrekanje glob, temveč prispevati k urejenosti področja, zlasti socialnih in delovnih pravic zaposlenih, varnosti in zdravja ter urejenosti trga (preprečevanje nelojalne konkurence) ter zaščiti pravic delavcev in potrošnikov.

TRŽNI INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE (TIRS)

TIRS na področju dela na črno še vedno opravi razmeroma veliko število nadzorov, pri čemer gre v večini primerov še vedno predvsem za preverjanje tako določitve dejavnosti v ustanovitveni akt oziroma ustreznosti »registracije« kot tudi ustreznih dovoljenj registriranih subjektov. Preverjanje razpolaganja z listinami o izpolnjevanju zakonsko določenih pogojev pripomore k urejenosti trga, saj je slednje ključen pogoj za zakonito in strokovno opravljanje posameznih dejavnosti.

Nadzorni organi so tudi v letu 2023 medsebojno dobro sodelovali, predvsem z izmenjavo znanj in stališč in takšen način dela bi bilo primerno obdržati tudi v prihodnje. Poleg seveda sodelovanja pri nadzoru v okviru skupnih akcij.

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO (IRSD)

Pri svojem delu namerava še naprej ostati zvest sodelovanju z drugimi nadzornimi organi na vseh tistih področjih, kjer bodo ugotovili, da to prinaša spodbudne rezultate. Posebno pozornost bodo namenjali tistim področjem, ki se skozi prijave, opravljanje nadzorov in ugotovljene kršitve kažejo kot najbolj tvegana področja za kršitve pravic večjega števila delavcev. O svojih ugotovitvah bodo obveščali zainteresirano javnost.

POLICIJA

V primerih kaznivih dejanj zaposlovanja na črno ne ugotavljajo bistveno drugačnih načinov izvrševanja kaznivih dejanj glede na ugotovitve iz prejšnjih let. Največkrat gre za opravljanje dela brez prijave v ustrezno zdravstveno zavarovanje in brez ustreznih dovoljenj za delo. Tovrstna kazniva dejanja se izvršujejo tako v storitvenih kot tudi v proizvodnih dejavnostih.

V zadnjih petih letih je število kaznivih dejanj Zaposlovanje na črno po 199. čl. KZ-1 precej nihalo. Izstopajoči sta leti 2020 (63 kaznivih dejanj) in 2021 (22 kaznivih dejanj), kar je po oceni Policije povezano z epidemiološkimi razmerami in s tem povezanimi omejevalnimi ukrepi za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo COVID-19. Porast tovrstnih kaznivih dejanj v letu 2022 in 2023 kaže na to, da se problematika, kljub večjemu upadu v letu 2021 realno ni zmanjšala, je pa še vedno pod petletnim povprečjem, ki znaša 37 tovrstnih kaznivih dejanj na leto.

V sklopu kaznivih dejanj zoper delovno razmerje in socialno varnost, v katerega sodi kaznivo dejanje Zaposlovanje na črno, je v zadnjih letih najštevilčnejše kaznivo dejanje Kršitev temeljnih pravic delavcev po 196. členu KZ-1, čemur Policija posveča povečane aktivnosti tako na sistemski, kot tudi na operativni ravni. V teh primerih gre predvsem za neizplačevanje plač oz. neplačevanje pripadajočih davkov in prispevkov zaposlenim, kadar le-ti ne prejmejo plačila za opravljeno delo oz. prejmejo izplačila v gotovini, v manjši meri pa za kršitve glede sklenitve oz. nezakonitega prenehanja delovnega razmerja.

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA NOTRANJE ZADEVE (IRSNZ)

Ocenjujejo, da je stanje na področjih v pristojnosti IRSNZ dobro, kar kaže število pravnomočnih odločb o prekrških ter vrsta zaznanih prekrškov.

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE (MNZ)

Na področju opravljanje detektivske dejavnosti se v praksi ugotavlja, da nudijo opravljanje detektivske dejavnosti tudi tiste fizične in pravne osebe, ki nimajo registrirane detektivske dejavnosti in za opravljanje katere ne izpolnjujejo posebnih pogojev, določenih v veljavni ureditvi.

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJA ZA ŠOLSTVO (IRSSoI)

Ugotavljajo, da so na podlagi nadzorov in obveščanj javnosti v preteklosti podali staršem, ki potrebujejo varstvo otrok, ustrezne informacije o zakonskih okvirih delovanja varstva otrok. Starši imajo možnost preverbe registrov izvajalcev za vzgojo in varstvo njihovega otroka.

Še vedno bodo določeni posamezniki ob vedenju staršev varovali otroke in prikazovali varstvo kot delavnice, občasno varstvo otrok ali animacijo otrok. Zato je toliko bolj pomembna vloga ozaveščanja in opominjanja tako izvajalcev in staršev. Nosijo namreč osebno odgovornost pri izbiri oblike varovanja otrok in odgovornost za vzpostavljene tvegane situacije za otroke, ki so nedopustne.

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR (IRSNVP)

IRSNVP v sedanjih predpisih, po katerih opravlja nadzor, nima določb, ki bi bile neposredno povezane s preprečevanjem dela in zaposlovanja na črno, vendar pa izvaja posredno kontrolo dela preko preverjanja pogodb med udeleženci pri graditvi, pooblastil izvajalcev, vodij del, nadzornikov in drugih pooblaščenih inženirjev, v okviru rednih in izrednih pregledov gradbišč.

ZDRAVSTVENI INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE (ZIRS)

S področnimi predpisi, ki urejajo posebne pogoje za opravljanje dejavnosti oz. nalog, se delo na črno v smislu preprečevanja neplačevanja davčnih obveznosti preprečuje posredno, saj so zahteve področne zakonodaje usmerjene predvsem v zagotavljanje varnosti oziroma zdravja ljudi.

Aktivnosti nadzora potekajo na različne načine; preko ugotovitev na terenu, prijav in obvestil drugih nadzornih organov. V smislu preventivnega delovanja (kot npr. objave na spletnih straneh posameznih nadzornih organov) ter medsebojnega sodelovanja različnih nadzornih organov oziroma inšpekcijskih služb na ravni območnih enot, se veliko prispeva k osveščanju ljudi, saj je tako z vidika varnosti kot finančnega učinka bistvenega pomena, da izvajalci dejavnosti opravljajo svojo dejavnosti oz. storitve legalno in legitimno takrat, ko izpolnjujejo posebne pogoje, ki so predpisani s posamezno področno zakonodajo.

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA INFRASTRUKTURO (IRSI)

Inšpekcija za cestni promet IRSI sicer ni pristojna za nadzor zaposlovanja na črno (zgolj delo na črno), zato je na področju nadzora po določilih ZPDZC-1 omejena. Kljub temu pa v povezavi s tem izvaja

nadzore na sedežih prevoznih podjetij po določilih ZDCOPMD in ZPCP-2 ter nadzore prevozov blaga in potnikov v mednarodnem cestnem prometu neposredno na terenu, kjer pa je zaradi specifične mobilne dejavnosti dokazovanje dela na črno oteženo.

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO (IRSKGLR)

IRSKGLR ocenjuje sodelovanje med nadzornimi organi kot zelo dobro in učinkovito. Uspešno sodelovanje se pričakuje tudi v prihodnje. Ob prijavi je včasih težko uskladiti skupne akcije zaradi kadrovske podhranjenosti in vnaprej načrtovanih aktivnosti posameznih organov. Sodelovanje med organi je včasih težko načrtovati tudi zaradi vremensko pogojenih nadzorov in velike obremenjenosti posameznih organov (FURS, Policija).

PRIPOROČILA

- Priporoča se organizacijo delovnih sestankov vseh nadzornih organov, ki izvajajo nadzor po ZPDZC-1, z namenom poenotenja stališč, razreševanja odprtih vprašanj, kot tudi izmenjave izkušenj. Ob tem se predlaga še povečanje števila sestankov regijskih koordinacij inšpekcij poleg Inšpekcijskega sveta, kjer bi se dodatno preučili pomen skupnih akcij posameznih inšpekcij. Pri skupnih nadzorih se predlaga sodelovanje več različnih inšpekcij, ki so pristojne za nadzor dela na črno.
- Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti se predlaga okrepljeno sodelovanje in dialog z nadzornimi organi po ZPDZC-1 z namenom reševanja odprtih vprašanj in zagotavljanja enotnih stališč, saj je na tak način mogoče zagotoviti pravočasno odzivanje na zaznane pojave ter s tem povezane potrebne spremembe in dopolnitve zakonodaje. Intenzivnejše sodelovanje bo pripomoglo k učinkovitejši izvedbi ukrepov ter izboljšanju skupnih ciljev.
- Iz vidika preventivnega ukrepanja se še naprej obvešča javnost o aktivnostih nadzornih organov kot tudi o aktualni problematiki (prek spletnih strani, medijev, ipd.). Na področju dela na črno je potrebno redno delo na preventivi in ozaveščanju ter izpostavljanju odgovornosti pri zavestnih kršitvah tako pri izvajalcih kot starših.
- Nadzornim organom se predlaga aktivno sodelovanje pri spremembah predpisov, ki neposredno vplivajo na področje dela in zaposlovanja na črno. Predlagajo se poenostavitve v zakonodaji, ki bi poenostavile ali olajšale dokazovanje dela na črno v inšpekcijskih postopkih.
- Medsebojni povezljivosti in izmenjavi informacij in podatkov različnih nadzornih organov naj se namenja več pozornosti, tako z vsebinskega kot tudi finančnega vidika. Prouči naj se predlog za vzpostavitev enotne računalniške baze, kjer bi vsi inšpektorati vnašali pravnomočne ugotovljene kršitve, vezane na delo na črno, in s tem pridobili boljši vpogled v delovanje posameznega pravnega subjekta.
- Priporoča se krepitev sodelovanja med različnimi nadzorstvenimi organi v smislu skupnega nastopa pri izvajanju nadzorstvenih aktivnosti na terenu, kjer se izkazuje skupna problematika, ter izmenjavi podatkov, ugotovitev in informacij. Sinergije takega pristopa so v združevanju in enotnem nastopu države ter v hitrejšem, učinkovitejšem in konstantnem odzivanju na terenu.

- Zaradi pereče problematike tujcev se predlaga ustanovitev medresorske delovne skupine, ki bi določala, usmerjala in povezovala vsebine dela vseh nadzornih in drugih organov, na področju odkrivanja in preprečevanja dela in zaposlovanja na črno državljanov tretjih držav ter opredelila dejavnosti in načrt nadzorov na tem področju.
- Iz vidika varovanja javnega interesa velja poziv za kadrovske krepitev nadzornih organov, kjer izpostavljajo kadrovske problematiko. Zaradi zelo kompleksne zakonodaje in razvejanih področij nadzora je potrebno vedno več posebnih strokovnih znanj, zato je poleg števila inšpektorjev treba zagotoviti tudi druge upravne sodelavce- svetovalce.
- Decembra 2024 poteče petletni mandat sedanji sestavi Komisije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno. Vladi RS se glede na spremembe Zakona o državni upravi v letu 2023 in prenesene pristojnosti nadzora nad preprečevanjem dela in zaposlovanja na črno predlaga, da se pri imenovanju komisije upošteva imenovanje članov nadzornih organov iz vseh področij nadzora, ki ga opredeljuje Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.
- Ministrstvo za finance se pozove k vzpostavitvi seznama delodajalcev, pri katerih je bilo s pravnomočno odločbo ugotovljen prekršek nezakonitega zaposlovanja državljanov tretjih držav. Pravna oseba, tuj pravni subjekt ali samozaposlena oseba, ki zaposli državljana tretje države, ki nezakonito prebiva v Republiki Sloveniji, za pet let od pravnomočnosti odločbe, s katero ji je bila izrečena globa za prej naveden prekršek, namreč izgubi ali se ji omeji pravica do javnih sredstev, vključno s sredstvi Evropske unije.
- Ministrstvo za notranje zadeve kot resorno ministrstvo na področju regulacije detektivske dejavnosti naj pripravi spremembe in dopolnitve veljavne ureditve, s katero se bodo ustrezno in jasno določili pogoji, ki jih morajo izpolnjevati fizične in pravne osebe za opravljanje detektivske dejavnosti. S predlaganimi normativnimi rešitvami naj se odpravi situacija, ko je izvajanje detektivske dejavnosti omogočeno subjektom, ki za izvajanje le-te ne izpolnjujejo pogojev. Predlagana ureditev naj zagotovi še učinkoviteje preprečevanje nezakonitega opravljanja detektivske dejavnosti oziroma morebitnih oblik dela na črno.

Na podlagi tretje alineje drugega odstavka 20. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19, 121/21 – ZJN - 3B in 78/23 - ZOOR) in šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije se je seznanila s Poročilom Komisije Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2023.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Priloga:

- Poročilo Komisije Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno za leto 2023.

Prejmejo:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo,
- Komisija Vlade Republike Slovenije za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno,
- Ministrstvo za pravosodje,
- Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport,
- Ministrstvo za finance,
- Ministrstvo za notranje zadeve,
- Ministrstvo za infrastrukturo,
- Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo,
- Ministrstvo za naravne vire in prostor,
- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje,
- Ministrstvo za zdravje,
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- Inšpektorat Republike Slovenije za delo,
- Tržni inšpektorat Republike Slovenije,
- Inšpektorat Republike Slovenije za infrastrukturo,
- Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo,
- Inšpektorat Republike Slovenije za naravne vire in prostor,
- Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije,
- Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo,
- Finančna uprava Republike Slovenije,
- Generalna policijska uprava,
- Obalna sindikalna organizacija - KS 90,
- Združenje delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije.